

Předmluva

V úvodu nutno podotknout, že kurz o akademickém studiu rozmanitých náboženských představ o konci světa uspořádala jako první už v roce 2011 Katedra srovnávací religionistiky Filozofické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě. Brněnský Ústav religionistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity se následně rozhodl využít jak samotného nápadu, tak i některých pedagogů, aby pokračoval v bratislavských zkušenostech a po jejich vzoru zrealizoval – v poněkud rozsáhlejším objemu – něco podobného.

Kurz RLB666 *Konec světa*, jehož přesnější název zní *Konce světa v průsečíku náboženství, vědy a filozofie*, se zabýval především náboženskými představami o konci světa, respektive koncích světa. Nicméně se neomezil, stejně jako lidstvo samo, pouze na náboženskou reflexi, ale také na filozofické či kosmologické a přírodovědecké pojmání konce (světa). V této souvislosti je dobré si uvědomit, že eschatologie, chápáná jako nauka o posledních věcech, není záležitostí pouze monoteistických náboženství, i když v židovsko-křesťanské a islámské tradici zaujímá, zejména díky apokalyptice, významnější místo, než jak je tomu u jiných náboženských systémů. Předmět seznámil studentky a studenty (ne-religionisty, religionistům zůstal z kapacitních důvodů vstup do kurzu zapovězen) se základní terminologií týkající se eschatologie, apokalyptiky, soteriologie, milenarismu (milenialismu) atp. ve vybraných náboženských tradicích. Zvláštní pozornost byla věnována konkrétním náboženským představám konce, a to jak z hlediska jednotlivce (smrt individua), tak i lidstva jako celku (zánik lidstva). Tyto představy jsou zachyceny především v textech, ale často také bývají předmětem výtvarného zobrazení. Obojí – jak texty, tak zobrazení – byly při výuce bohatě využívány. Pozvali jsme celkem dvanáct přednášejících, ne všechny přednášky se ovšem nacházejí v této knize, z různých důvodů jich otiskujeme pouze část. Asi není potřeba jednotlivé příspěvky uvádět, jsou rozmanité stejně tak, jako byly přednášky samotné.

Nápad vydat přednášky tiskem se zrodil víceméně spontánně a díky projektu FIFA je možné jej realizovat. Hlavní dík autorů patří kolegyni Šárce Vondráčkové, bez jejíhož entuziasmu, péle a vytrvalosti by kniha nebyla na světě. Její editorská práce stojí v pozadí všech textů. Po dohodě s editorkou bylo zvoleno pořadí příspěvků víceméně kopírující chronologické rozložení či zaměření; někdy bylo ovšem obtížné pořadí stanovit a lze si dobře představit i jiné členění. Všechny příspěvky však mají společného jmenovatele – otázku konce či konců, zejména pak světa či světů, tak jak je lidské myšlení, kultura

a náboženství v minulosti i současnosti vytvářely. Jistě není nikterak překvapivé, že v otázce data konce světa není mezi jednotlivými náboženskými tradicemi shoda. To je ostatně přirozené, a pokud by tomu bylo naopak, bylo by to podivné. Je tedy dobře, že v tomto ohledu soulad není – není ostatně ani v tom, co vlastně konec světa znamená, jak bude probíhat. Skutečnost, že rozmanitá náboženství na tyto a podobné otázky nabízejí rozmanité odpovědi, je přirozená a pro badatele – v našem případě pro religionistky a religionisty – jistě vítaná, neboť to představuje nové výzvy ke zkoumání, zejména pak v komparativním přístupu. To, že žádný z publikovaných příspěvků nemá takovou ambici, totiž srovnat všemožná náboženská vysvětlení a pojetí konce světa, není na závadu. Primárním cílem našeho kurzu bylo představit eschatologickou problematiku tak, jak ji vybrané náboženské tradice pojmají.

Luboš Bělka